

Työ- ja elinkeinoministeriö
PL 32
00023 VALTIONEUVOSTO

Asia: Lausuntopyyntö: luonnos valtioneuvoston asetukseksi maakaasun toimitusten selvityksestä ja mittauksesta

Viite: TEM/1062/03.01.02/2019

Suomen Omakotiliitto kiittää mahdollisuudesta lausua ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

Suomen Omakotiliitto on maamme pientaloasukkaiden ja vapaa-ajan asunnon omistajien valtakunnallinen edunvalvonta- ja palvelujärjestö. **Omakotiliittoon kuuluu 250 vapaaehtoisvoimin toimivaa omakotiyhdistystä ja vapaa-ajan asukkaiden yhdistystä, joiden yhteenlaskettu jäsenmäärä on 74.000 jäsentä.** Omakotiliitto on maamme 1,1 miljoonan pienkiinteistön omistajien ja 2,7 miljoonan asukkaan asialla. Lisäksi liitto ajaa maamme lähes 500.000 vapaa-ajan asunnon omistajien etua.

Johdanto

Työ- ja elinkeinoministeriössä on valmistunut luonnos hallituksen esitykseksi laiksi maakaasumarkkinalain muuttamisesta ja laiksi sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain 10 ja 16 §:n muuttamisesta. Hallituksen esitys on tarkoitettu käsitellä kiireellisenä ja tavoitteena on antaa hallituksen esitys eduskunnalle marraskuun lopussa 2019. Tavoitteena on, että lainmuutokset tulisivat voimaan 1.1.2020.

Tausta

Maakaasumarkkinalaki (587/2018) avaa Suomen maakaasumarkkinat kilpailulle 1.1.2020 alkaen. Kilpailulle avattavien maakaasumarkkinoiden edellyttämien vähittäismarkkinoiden tiedonvaihdon ratkaisuksi säädettiin maakaasumarkkinalaissa järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan ylläpitämään ns. datahubiin perustuva keskitetyn tiedonvaihdon malli. Maakaasukaupan keskitetty tiedonvaihtoratkaisu on valmis otettavaksi käyttöön maakaasumarkkinoiden avautuessa. Keskitetty tiedonvaihto kattaisi vähittäismarkkinoiden keskeiset markkinaprosessit kuten toimittajan vaihtojen ja muuttojen edellyttämien tiedonvaihdon ja mitaustietojen välityksen sekä jakeluverkoissa toimivien vähittäismyyjien ja jakeluverkonhaltijoiden maakaasutaseiden keskitetyn selvityksen. Maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelut toteutettaisiin sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluja suppeampina. Loppukäyttäjät eivät käyttäisi itse maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluja, vaan saisivat kulustietonsa edelleen vähittäismyyjältään tai jakeluverkonhaltijaltaan. Henkilötietoina keskitetyssä palvelussa rekisteröitäisiin ainoastaan etäluennan piiriin kuuluvien muutaman tuhannen luonnollisen henkilön kulustietoja.

Tavoitteet

Hallituksen esityksen tavoitteena on täsmentää maakaasukaupan keskitettyyn tiedonvaihtoon ja maakaasuntoimitusten selvitykseen liittyvää maakaasumarkkinalain sääntelyä. Lakiin on muun muassa tarpeen tehdä muutoksia, joilla tehdään EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen henkilötietojen käsittelyä koskeviin säännöksiin kansallisia mukautuksia maakaasun vähittäismarkkinoiden yhtenäisen tiedonvaihdon mahdollistamiseksi.

Omakotiliitto pitää tarkoituksenmukaisena, että maakaasumarkkinoilla siirrytään sähkömarkkinoiden tavoin keskitettyyn tiedonvaihtoon. Esitetty oikeusperuste tiedonvaihdon yksiköille käsitellä henkilötietoja on myös perusteltu. On kuitenkin erittäin tärkeää, että loppukäyttäjät saavat päättää itseään koskevien mittaus- ja kulustietojen ja sopimustietojen hyödyntämisestä sekä määritellä ne tilanteet, joissa verkonhaltijoilla ja maakaasumarkkinoiden osapuolilla on oikeus luovuttaa hallussaan olevaa loppukäyttäjiin yhdistettävissä olevaa mittaus- ja kulustietoa ja maakaasun toimittajan vaihtamiseen tarvittavaa tietoa.

Omakotiliitto haluaa kuitenkin laveampaan käsittelyyn sähkö/kaasualan monopoliyhtiöiden kohtuullisen voiton. Esityksessä, 33 § järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijalle säädettäisiin perusta periä tehtävän hoitamisesta aiheutuneet kohtuulliset kustannukset ja kohtuullinen voitto. Perustelutekstissä perustellaan toimijalle investoinnin ja tehtävien hoitamisesta johtuneiden kustannusten lisäksi toiminnan riskitasoon suhteutettua pääoman kohtuullista tuottoa. On täysin hyväksyttävää, että toimija voi periä investoinneista ja määrättyjen tehtävien hoitamisesta aiheutuvia kustannuksia asiakkailtaan. Yhteiskunta ja talous ovat kuitenkin muuttuneet merkittävästi sähkömarkkinoiden avautumisesta, jolloin verkkoyhtiöille haluttiin taata mm. omaisuuden suoja. Esimerkiksi monopoliasemassa olevien jakeluverkkoyhtiöiden taattu voitto, noin 6 prosenttia, on kohtuuttoman suuri nollakorkomaailmassa elävään ympäröivään yhteiskuntaan nähden. **Omakotiliitto esittääkin, ”kohtuullinen voitto” määritellään tarkemmin.**

Omakotiliitto pitää valitettavana myös sitä, etteivät kotitaloudet (esityksen mukaan n. 23.300 kotitaloutta) olisi itse maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluiden käyttäjiä vaan he saisivat kulutustietonsa edelleen vähittäismyyjältä tai jakeluverkonhaltijalta. Loppuasiakkaat, kuten kotitaloudet, maksavat kuitenkin tämän ns. datahub:n kehittämisen sekä sen palveluiden tuottamisesta aiheutuvat kustannukset, mutta eivät kuitenkaan suoraan hyötyisi siitä. Omakotiliitto näkee, että maakaasumarkkinoita tulee kehittää pikimmiten sähkömarkkinoiden suuntaan, jossa kotitalouksilla on käytössään etäluettavat mittarit ja mm. kulutustiedot tulevat heidän käyttöönsä datahub:n kautta.

Lisäksi Omakotiliitto edellyttää, että Eduskunnan tulee seurata maakaasumarkkinoiden avautumista kilpailuille, sääntelyn täytäntöönpanoa ja erityisesti maakaasun hintatason kohtuullisuutta kuluttajille. Olennaista on kaasumarkkinoiden avautuessa kilpailusta saatava hyöty, kuten muualla Euroopassa on tapahtunut, näkyy loppukuluttajillakin alenevana kaasun hintana.

kunnioitavasti
Suomen Omakotiliitto ry

Ari Rehnfors
puheenjohtaja

Kaija Savolainen
toiminnanjohtaja